מדרש אגדה — פקודי

אלה פקודי המשכן משכן העדות. ולמה אמר משכן שני פעמים, לפי שנתנבא משה רבינו ע"ה שיחרב בית ראשון ובית שני, ואמר אחריו העדות, להורות על בית שלישי שלא יחרב, ולא ינתץ לעולם, לפי הוא בנין מלך מלכי המלכים הקב"ה, מה הוא קיים, אף בנינו קיים, אבל בית ראשון ובית שני שהוא בניין אדם, ולפי שהאדם אינו קיים, אף בנינו אינו קיים: ד"א אלה פקודי המשכן. ללמדך שחביבים מעשה המשכן כמעשה שמים וארץ, כי שמים וארץ לא נבראו אלא בשביל אברהם אבינו, שנאמר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם אלא אברהם, כי (המלות) [האותיות] הפוכות. מה תקנתו של עולם, שנים עשר חדשים, ושנים עשר מזלות, וכנגדן שנים עשר שבטים, ועשינו לך משכן כנגד מעשה בראשית, ביום הראשון בראת שמים, שנאמר וימתחם כאהל לשבת, (ישעיה מ' כ"ב) וביום הראשון בראת ארץ, אף אנו עשינו לך ארון שיש בו שני לוחות האבן שהם כנגד בריאת השמים והארץ. ביום השני בראת את הרקיע חולק בין מים למים, וכנגדה עשיתי לך פרכת, שהיא מבדלת בין קודש לחול, שנאמר והבדילה הפרכת לכם (שמות כ"ו ל"ג). ביום השלישי בראת את הים הגדול, שנאמר יקוו המים מתחת השמים וגו' (בראשית א' ט'), וכנגדו עשינו לך כיור, וים שעשה המלך שלמה. וגם ביום השלישי בראת מזונות, שנאמר תדשא הארץ (שם שם י"א), ואף אנו עשינו לשמך שלחן ועליו לחם הפנים. ביום הרביעי בראת מאורות ומזלות, שנאמר ויעש אלהים את שני המאורות וגו' (שם שם ט"ז), וכנגדן עשינו לך מנורה, שנאמר ושבעה נירותיה עליה (זכריה ד' ב'), כנגד שבעה מזלות שהעולם מתנהג בהם, והם חמה, נוגה, כוכב, לבנה, שבתאי, צדק מאדים. ביום החמישי בראת העופות, שנאמר ישרצו המים שרץ נפש חיה (בראשית א' כ'), וכנגדם עשינו לך כרובים שיש להם כנפים כעופות, שנאמר והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה (שמות כ"ה כ'). ביום הששי בראת אדם, והתקנתו והכנסתו לגן עדן, וכנגדו עשינו והתקנו לפניך את אהרן כהן גדול, ונכנס לאוהל מועד, וגדולת אהרן יותר גדולה מגדולת אדם הראשון, שאדם [הראשון] כיון שעבר עבירה, שהיא הגזרה שגזרת ואמרת שלא יאכל מן האילן והוא אכל, ונטרד מגן עדן, אבל אהרן כיון שבא לידי סרחון, נתרצה לו הקב"ה, ונכנס ושימש באוהל מועד, וכפר על בני ישראל, מיד השיב הקב"ה את כנסת ישראל, ואמר להם הואיל ועשיתם לפני אהל מועד ומשכן וארון ולוחות האבן ושאר הכלים, כמו הפרכת ושלחן ולחם הפנים ומנורה וכרובים אני אברא לכם כיוצא בם, כנגד המשכן והארון אף אני מחדש לכם שמים וארץ, שנאמר כי הנני בורא שמים וגו' (ישעיה ס"ה י"ז). וכנגד הפרכת שעשיתם לפני שהוא כנגד רקיע, הריני עתיד להאיר פניכם כעין הרקיע, שנאמר והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע (דניאל י"ב ג'), וכנגד השולחן ולחם הפנים, הריני מברך את כל הפירות, שנאמר ועץ השדה יתן פריו (ויקר' כ"ו ד'), וכנגד שעשיתם מנורה ונירותיה, הריני מביא לכם אור השכינה, שנאמר והיה אור הלבנה כאור החמה וגו' (ישעיה ל' כ"ו), וכנגד כרובים שעשיתם לפני והם כנגד העופות, הריני מכניס גליותיכם, שנאמר מי אלה כעב תעופנה וגו' (ישעיה ס' ח'), וכנגד אהרן שתקנתם אותו למקדש, אף אני אתם לכם גדולה ככהנים, שנאמר ואתם כהני ה' תקראו וגו' (ישעי' ס"א ו'), לכך אמר אלה פקודי המשכן משכן העדות עדות היא לכל באי העולם שאין סליחה אלא לישראל, שנתרצה הקב"ה לישראל, שנאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (שמות כ"ה ח'), שכיון שעשו ישראל את העגל, היו סבורים אומות העולם שאין הקב"ה מתרצה עוד לישראל כיון שעשו המשכן והשרה שכינתו ביניהם ונהיה להם לעדות שנתרצה להם הקב"ה, משל למטרונית שנשאת למלך כעס עליה ופירש

הימנה, אמרו שכינותיה שוב אינו מתרצה לה, לאחר ימים נתרצה לה, ובא לפלטין שלה, והיה אוכל ושותה עמה, ולא היו שכינות מאמינות עד היו מריחים ריח הקטורת, כן ישראל והשכינה: אשר פקד על פי משה. כיון שנגמרה מלאכת המשכן אמר להם משה בואו ונעשה חשבון ביחד, מיד נתקבצו כל ישראל אצלו, אמר להם אלה פקודי המשכן, וחשב מה שהוציא בכל דבר ודבר, ושכח מה שהוציא בעשיית הווים, והיה תמה והכל תמהים עמו, עד שהשכינה עמדה על הווים, כשהרים משה עיניו נזכר מה שהוציא בווים, שנאמר ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעית עשה ווים לעמודים (פסוק כ"ח). אשרי ילוד אשה שככה לו: כל הזהב העשוי למלאכה. בא ליתן חשבון להב ולכסף: התנופה. זו הברכה:

ומן התכלת והארגמן ותולעת השני עשו בגדי שרד. מכסאות של ארון ושל שולחן ושל מזבח: בגדי שרד. שאלמלא הם לא נשתיירו משונאיהם של ישראל שריד ופליט. כדמפורש במסכת יומא, על מעשה הכותיים שעשו בימי אלכסנדרוס מוקדון, שנתעטף שמעון הצדיק כהן גדול בבגדי כהונה, ויצא לקראתו, כיון שראהו המלך, ירד מעל מרכבתו והשתחוה לו, אמרו לו עבדיו מלך גדול שכמותך ישתחוה ליהודי זה, אמר להם דמותו אני רואה במלחמתי ואני נוצח, והוא המלאך שהיה מתדמה לו בדמות כהן גדול: וביאו את המשכן. כיון שעשו ישראל את המשכן לא היו יודעין להקימו, אלא כל אחד ואחד הביא מלאכו, זה אומר קרסיי, וזה אומר קרשיי, וזה אומר בריחיי, ושרתה רוח הקדש על משה רבינו והקימו: ויברך אותם משה. ומה ברכה ברכם, יהי רצון שתשכון שכינה במעשה ידיכם: ד"א ויברך אותם משה. אמר להם יהי רצון שלא תשלוט בכם עין רע ולא אויב במעשה ידיכם, שהרי המשכן נגנז במחילות המקדש:

ויהי בחדש הראשון. זה ניסן, שנאמר ראשון הוא לכם (שמות י"ב ב'). שבו נתבשר אברהם אבינו ביצחק. ושבו יצאו ישראל ממצרים, ושבו נפקדו האמהות, וחודש שעתידין ישראל ליגאל בו, ואמרו רבותינו ז"ל שבעת ימי המלואים היו קודם ראש חודש ניסן, שבעשרים ושנים באדר התחילו להקים המשכן, והיה משה רבינו ע"ה מעמידו בכל יום ומפרקו כל שבעה, ביום השמיני שהוא ראש חדש ניסן העמידו ולא פירקו. ותנא אותו היום נטל [עשרה] עטרות, ראשון למעשה בראשית, ראשון לחדשים, ראשון לכהונה, ראשון לעבודה, ראשון לירידת אש מן השמים, ראשון לשכון שכינה בישראל, ראשון לברך את ישראל, ראשון לאכילת קדשים, ראשון לנשיאים, ראשון לאסור חכמות, וביום השמיני קרא למשה, וזה היה ראש חדש ניסן, ואותו היום היה שמחה יתירה לפני המקום כיום שנבראו בו שמים וארץ, כתיב הכא ויהי בחדש הראשון, וכתיב התם ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד (בראשית א' ה'): ויקם משה את המשכן. מכאן אמרו שאין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר: ויקח ויתן. הזכיר בלוחות קיחה ונתינה, [כענין] שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו (משלי ד' ב'): וישם את הכיור בין אהל מועד ובין המזבח. מכאן אמרו תיכף לנטילת ידים ברכה: ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד. מפני השכינה, ולא יכול לבוא עד שקראו, שנאמר ויקרא אל משה (ויקרא א' א'), על פי ה' יסעו (במדבר ט' כ'), אם לא היה הענן עומד ומתמר לפניהם לא היו יכולים ליסע: כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא היו צריכים לאור החמה ולא לאור הלבנה, אלא כל זמן שהיה רואין את הענן מאדים ודעים שהחמה שקעה מלבין יודעים שהחמה זרחה, וכן לעתיד לבא לא יהיו צריכים לא לאור החמה ולא לאור הלבנה, שנאמר לא יהיה לך [עוד] השמש לאור יומם וגו' (ישעיה ס' י"ט), ואומר ואני אהיה לה נאם ה' וגו' (זכריה ב' ט'). יתברך שם האלהים שדבריו באש, ותורתו באש, ועמוד אש מנהיג את עמו ישראל, כן ברחמיו וחסדיו ינחלנו עלמות, ויביא גואלנו בקרוב ובעגלא אמן: